

פסטיבל אורחים בירושלים

אנדרה דלון הוא בחיר בימאי בלגיה. למען האמת, מי שמדבר על הקולנוע הבלגי מזכיר בדרך-כלל את דלון ואחריכך נתקע, כי שמות רבים אחרים אין בקולנוע הבלגי. כבן העדה הפלמית, שרוב סרטיו דוברים צרפתית, מטעמי מימון, מודע דלון לפיצול העמוק שקיים בבלגיה בין הפלמים לוואלונים. הוא הקדיש סרט שלם לנושא זה, אשה בין כלב לזאב, ויש לו תזכורות אחדות לעניין בכל אחד מסרטיו האחרים. לדוגמה, בסרט האחרון, שאותו הציגו

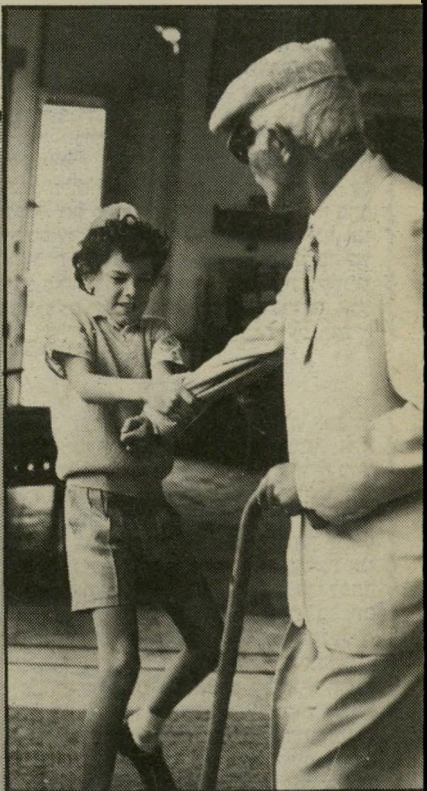
בנוונטה. ככל סרטיו של אנדרה דלון, פוסח על שתי הסעיפים: מציאות מצד אחד, דמיון מצד שני, ואין הצופה יודע מה ממשי יותר בכל התמונה. למרות שיש הפשטה ניכרת של הסיגנון בהשוואה לסרטיו הראשונים, כמו האיש שגילח ראשו או לילה ברכבת. זה עדיין אותו דלון. הסרט מתחיל בדמותו של תסריטאי צעיר, הפונה לסופרת אשר כתבה רומן כשם בנוונטה ומבקש לראיין אותה על הקשר שבין גיבורת הרומן ובין עברה שלה. תוך כדי סדרת ראינות גולש הסרט לסיפור עלילת הרומן ומסתבר שהגיבור אינה, אכן, אלא בכואת הסופרת בצעירותה. כך מוצע לצופה, מצד אחד, קשר בין סופרת



סאני ארדן בתפקיד בנוונטה בסרטו של אנדרה דלון הפלמית והאהבה

מתבגרת ותסריטאי צעיר, ומצד שני, בעלילת הרומן, בין פסנתרנית צעירה ובין שופט איטלקי מתבגר. **ברוכה הבאה.** המיכנה הרומאית הזה הוא פרי יוזמתו הפרטית של דלון, אשר השתמש בנקודת-המוצא שלו, ברומן באותו שם, שנכתב על-ידי סופרת בלגית ישישה (היא כיום מעל גיל 80), בשם סוזן לילאר. הספר, כך מספר דלון, אינו אלא מונולוג אחד ארוך של הגיבורה, פסנתרנית שאף פעם אין יודעים את שמה האמיתי, כי בנוונטה הוא רק הכינוי שכונתה בפי מאהבה האיטלקי

כפסטיבל ירושלים, כשם בנוונטה. פונה אחר מגיבורי הסרט, אל איש שהוא פוגש ברחוב ומבקש ממנו כתובת, כשהוא דובר צרפתית. האיש משיב לו כפלמית ובטון עויין. הגיבור מתגצל על שאינו דובר פלמית, כי הוא בעצם צרפתי ולא בן המקום. ואז לפתע משתנה גישת הנשאל, והוא מסביר בצרפתית רווטה את הדרך לכתובת המנוקשת.



יאק עובדיה ואלכסיס דוסון האדמה בוערת

החל במוצא-ישיבת, ה"16 בינוי, יוצג בשני אולמות בתל-אביב, (בקולנוע רנואר שהוא אולם-ההקרנה של שגרירות צרפת בישראל, ובקולנוע קלאס) סרט חדש, ישראלי ושמו אדמה תמוה.

זהו סרט שיהימם את הלב בתוכנו ואת הדעת במסר שלו. הוא מספר את קורותיה של מישפחה יהודית בטוניס, על רקע התערורות הלאומנות הערבית ב"1956, כשערבים מבקשים לקנות מגיבור הסיפור את אדמתו, בכוח.



בימאי-אורח ג'ון שלזינגר, האורח הראשון של פסטיבל הקולנוע אנגלי בחר"ל



בימאים עדנה פוליטי ואנדרה דלון הישראלית והפלמי

השקפות שונות של המוסר הקאטולי. מצד אחד הקאטוליות הרומית, היס-תיכונית של השופט, החי אומנם במילאנו, אבל הוא יליד נאפולי (כלומר עוד יותר מושפע מן האווירה הרומית), קאטוליות הכרוכה בהרבה מאוד הצגות היצוניות, בתיאטרליות רבה; ולעומתו דמות אותה הכנסיה, כפי שהיא באה לידי ביטוי אצל בני צפון-אירופה, כמושגים אבסטרקטיים יותר, בתחושות מופנמות יותר, ובהתייסרות שאין לה מיפלט בראווה היצונית, ולעתים אף הנחית מן העובדה שאין לה מיפלט.

מעבר לזה, חושש דלון להיכנס לתוך האספקטים הרתיים של הסרט. הוא הספיק לסייר בירושלים ביום חג, הבחין שבועיר הזאת רת, פירושה חומר-נפץ, ונרמה שמכחינה זו, אימת המקום שורה עליו.

בחירת השחקנים היתה נקודה רגישה בהכנת הסרט. בתחילה התכוון דלון למצוא שחקנית צעירה בעלת אישיות חזקה ביותר, לתפקיד בנוונטה, ושחקנית מבוגרת יותר ומסתורית יותר, לתפקיד הסופרת. אם לגבי הדמות הצעירה, הוא ידע מראש כי כוונתו להציע את התפקיד לפאני ארדן, הרי תפקיד הסופרת נועד תחילה לנאוק אמה. זאת קראה את התסריט ואף נתנה הסכמתה, עד אשר הסתבר לה מי היא השחקנית השנייה. אז, בעדינות רבה, רמזה לדלון שהברלי הגיל ביניהן אינו גדול די הצורך (במקור, תפקידה של ארדן כתוב לנערה כבת 25. בסרט היא נראית כהחלט מעל 30).

דלון נכנע לטיעון זה ופנה לשחקנית צרפתית העולם הזה 2441

(באיטלקית, פירוש המילה: ברוכה הבאה). כמשך יותר משנתיים ביקר דלון אצל הסופרת, ניסה תוך כדי שיחות עימה להגיע לידי גיבוש מתאים של תסריט המבוסס על הספר, אך לא הצליח. עד אשר מצא שאם יכניס את הפגישות הללו לתוך הסרט, ישלב אותן עם הסיפור, ייצור הקבלה רומנטית בין שתי העלילות ויפתח את שני הערוצים יחד, יש דרך להביא את הספר לקולנוע. **הרמז נפץ.** התוצאה, שהוצגה לראשונה בשנה שעברה בפסטיבל הסרטים בוונציה, כלכלה לא מעט את אלה שראו אותה. אין שום ספק שאחד הנושאים העיקריים שמעסיקים את דלון, נוגע למישור הרתי. כל פרשת בנוונטה והשופט האיטלקי כרוכה במושגים של חטא ועונשו בהשלכות שונות של אמונה וקשר לכוחות העליוניים, ודלון דאג שרמוזים דומים יופיעו גם ביחסים בין הסופרת המתבגרת והתסריטאי הצעיר. לדבריו, הסרט מנסה להעמיד זו מול זו שתי

בימאי הסרט "אדמה חמה" סרז' אנקרי: "לא למדנו לקח!"

התוצאה היא כהחלט. עובדה של אהבה, שהתחלתה והמסירות ניכרות בה היטב. "היה לי חשוב מאוד, מבחינה תרבותית, להראות שאפשר לעשות מלודרמה יס-תיכונית על רמה, ובאופן אישי היה לי חשוב לעשות סרט ישראלי בזול, ולהראות את הדרך לצעירים אחרים דוגמתי, ולעשות אותו כך שאפשר יהיה להראותו גם בחו"ל, כדי שיהודי החי היום בברוקלין, יזכר כיצר זרקו את אביו מאדמתו וממולדתו. רציתי שכל יהודי אחר בכל מקום בעולם ימצא את עצמו מול ההיסטוריה שלו, בלי להתבייש, כמו שהאיטלקים לא מתביישים לעשות סרטים על ההזוי המישפחתי שלהם ועל סממנים אופייניים למוצאם."

ואומנם, עד לפני שלוש שנים, היה תסריטו של אנקרי, לפחות על הנייר, סיפור מישפחתי. הישנוי, כלומר המסר הפוליטי-האנושי הסתגן אליו לאט לאט בכוח הנסיבות. כשהתחלתי לעשות מילואים, באופן קבוע בסניבת ההתנהלויות, מצאתי את עצמי סובל סבל כל יתואר, חשוב לי שהמישטר הנוכחי יחלוק, כי אני סבור שאנחנו הננו העם שצריך להיזהר יותר מכל, מלעשות את הדברים שאנו עושים בגדה המערבית. המפריע לי מכל הוא שלא למדנו לקח. אני משוכנע שדרור של סבא שלי היה שומר טינה לאותם ערבים שגידשו אותו מאדמתו, אבל נכדיו זוכרים גם את השנים היפות שקדמו לכך ואינם שומרים טינה לערבים. ובזוודאי שאינם צריכים לעשות לאחריים מה שלא אהבו שעשו להם. ואת זה הייתי רוצה שילמדו מן הסרט שלי."

למעשה, זהו סיפורו האישי של בימאי הסרט (שזה סרטו העלילתי הראשון), סרז' אנקרי, יליד טוניס שעלה לישראל ב"1933, אחרי שמישפחתו נאלצה להגר לניצה ב"1956. אנקרי, שמצא את עצמו משרת במילואים כבר כמה שנים בגדה המערבית, מוטרד מן העובדה שמאותה ארמה חמה, שבשעתו נעקר ממנה סבו, עוקרים צאצאי הסבא את יושביה הערבים.

אלא שאנקרי לא בחי בדרך המחאה הפוליטית וגם לא כשיטת המסר הישיר. כצעיר (יליד 1949) המכור לקולנוע בכל רמ"ה אבריו כחר לעשות סרט אישי מאוד, צנע וסיפורי: "רציתי לעשות סרט על תולדות מישפחה יהודית בטוניס, בעיקר משום שנמאס לי לראות כיצר אחרים עושים סרטים על הווי עלייה מסויימת ומכיוון שאינם מכירים כלל את הנושא מבפנים עושים "כאילו" הומור אתנולוגי. אני מרשה לעצמי לבקר את המישפחה הטוניסאית, בלי להתבייש ובלי לזייף, בעיניי, היה זה אתגר להעניק חיים לאנשים שנעלמו במקומות שאני לא יכול לחזור אליהם. והאפשרות היחידה לעשות זאת היא אם אתה בימאי קולנוע."

ואומנם, כל מה שנעשה בסרט, נעשה על פי אלבומים אישיים של מישפחתו, יחד עם עזרה פעילה של כל המשתתפים בסרט. שבמעט כולם עבדו בהתנדבות, בהיכרות קדומה וביחס אישי חם מאוד לנושא, שכן רובם בימאי תיאטרון, סופרים או קרובים לקולנוע וכמעט כולם ילידי טוניס, אלז'יר או מארוקו, ומכירים היטב את הווי המישפחה היהודית הצפון-אפריקאית.